

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

"RO'YXATGA OLINDI"

№ VM-343-53407-4.03

"1" iyul 2003 y.

"TASDIQLANDI"

O'zbekiston Respublikasi

Oliy va o'rta maxsus

ta'lim vazirligi

"8" iyul 2003 y.

**XALQARO VALYUTA-KREDIT
MUNOSABATLARI
fanidan
DASTUR**

**Oliy ta'limning 340000 - "Biznes va boshqaruv"
ta'lim sohasidagi 5340700 - "Bank ishi"
bakalavriat yo'nalishi uchun**

Toshkent - 2003

Tuzuvchilar: prof. Abdullaeva Sh. Z.,
dots. Jumaev N. X.,
ass. Asrorov G'. S.

Taqrizchilar: prof. Qoraliev T.,
Majidov T. E.

"Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" kursida xalqaro valyuta-kredit va moliya, hisob-kitob munosabatlarning nazariy va amaliy jihatlari, shuningdek, milliy iqtisodiyotning jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvini chuqurlashtirish va qayta ishlab chiqarishni kengaytirish jarayonlarini amalga oshirishda xalqaro valyuta-kredit munosabatlari olib borish xususiyatlari o'rganiladi.

Курсни шартли равишда куйидаги 3 та катта гуруҳга бўлиш мумкин: валюта тизими ва валюта операциялари; тўлов баланси ва унинг ҳисобини юритиш; халқаро кредитлар ва халқаро тўловлар.

Предмет "Международные валютно-кредитные отношения" рассматривает теорию и практику валютно-кредитных отношений, а также особенностей их ведения в углублении интеграции национальной экономики в международную и в процесс расширения вторичного производства.

Условно этот курс можно разделить на следующие 3 группы: валютная система и валютные операции; платёжный баланс и его расчёты; международные кредиты и международные платежи. Кроме того, в нем освещается деятельность международных и региональных валютно-кредитных организаций.

In the course "International currency and credit relations" you can learn theory and practice of international economics. With them you will know the role of credit relations of world economy.

This course has 3 parts: currency system and currency operations; balans of payments and its accounting; international credits and payments.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 25 aprel 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlararo ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

"Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" fanini o'qitishning maqsadi va vazifalari

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 343-sonli qaroriga asosan tasdiqlangan Davlat ta'lim standartiga binoan "Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" fani o'qitiladi.

"Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari" kursida valyuta-kredit hamda valyuta-moliya munosabatlarining nazariy va amaliy masalalari, shuningdek, ularning milliy iqtisodiyotni jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashuvini chuqurlashtirish va qayta ishlab chiqarishni kengaytirish jarayonlarining roli o'rganiladi.

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, uquviga va ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar

Kursda (yoki fanda) xalqaro kredit, xalqaro hisob-kitoblar va valyuta siyosatini amalga oshirish, shuningdek, to'lov balansining holatini yaxshilash masalalariga alohida to'xtalib o'tilgan. Shulardan kelib chiqib:

- talabalar fanni o'rganish davrida har bir o'tiladigan mavzu bo'yicha o'qituvchi tomonidan so'raladigan "tayanch" ibora, test savollariga javob berib, tegishli masalani echa olishi;
- o'qish davrida yozma nazorat ishlarini bajarishi va referatlar tayyorlashi;
- fanni o'zlashtirish natijasida va kelajakda talaba Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari sohasida bo'ladigan o'zgarishlarni bilishi lozim.

O'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi

Mazkur kurs "Pul, kredit va banklar", "Bank ishi", "Moliya", "Statistika", "Pul-kredit orqali muvofiqlashtirish" fanlari bilan bog'liq.

Fanni o'qitishdagi yangi texnologiyalar

Kursni o'zlashtirish davomida egallangan bilimlarni bank va moliya sohalari amaliyotida qo'llash mumkin. Mazkur kursni o'qitish jarayonida banklar tomonidan qo'llaniladigan turli yangi kompyuter texnologiyalari hamda dasturlardan foydalanish ko'zda tutiladi.

Fanni o'qitish semestrlari va uslubiy ko'rsatmalar

Fan yuqorida ko'rsatilgan yo'nalishlarda 8-semestr davomida o'rganiladi.

Fanni o'qitish jarayonida xalqaro bank amaliyotidagi turli o'zgarishlarni, Respublika vakolatli banklari tomonidan xalqaro valyuta bozorlarida xalqaro valyuta operatsiyalarini

amalga oshirish jarayonlarini talabalarga uslubiy ko'rsatma sifatida namoyish etish ko'zda tutiladi.

Umumiy va o'quv ishlari turlari bo'yicha hajm

Fan bo'yicha umumiy o'quv hajmi 75 qilib belgilangan bo'lib, ulardan auditoriya soatlari 50 soat, shu jumladan ma'ruzaga – 30, amaliy mashg'ulotga 20, mustaqil ta'limga 25 soat ajratilgan.

2. FAN DASTURI

Xalqaro valyuta kredit munosabatlari fanining maqsadi va vazifalari

Mazkur fanning boshqa iqtisodiy fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Bozor iqtisodiyotiga o'tishda kursning maqsadi va vazifalari. Fanning qisqacha tarixiy shakllanish bosqichlari.

Valyuta munosabatlari va valyuta tizimi

"Valyuta munosabatlari" tushunchasining mazmuni va ularning yuzaga kelishining ob'ektiv sabablari. *Valyuta tizimi va uning asosiy turlari. Milliy valyuta tizimi va uning asosiy elementlari.* Jahon valyuta tizimi: evolyutsiyasi va asosiy elementlari. Har bir valyuta tizimining yutuq va kamchiliklari, yuzaga kelish va tugatilish sabablari. Valyuta tizimlarining o'ziga xos xususiyatlari.

Valyuta kursi va uning rejalari

Valyuta kursining mazmuni va ahamiyati. Valyuta kursining asosiy turlari. Valyuta kursining kotirovkasi. Valyuta kursi o'zgarishining jahon valyuta bozorlaridagi operatsiyalarga ta'siri. Valyuta kursini o'zgarishi va unga ta'sir qiluvchi omillar. Milliy valyuta kursining rejimlari. *Milliy valyuta kursiga ta'sir etuvchi omillar. Milliy valyuta kursining barqarorligini ta'minlash yo'llari.*

Valyuta operatsiyalari va uning turlari

Valyuta bozori: mazmuni, asosiy turlari. Birja va birjadan tashqari valyuta bozori. "Valyuta operatsiyalari" tushunchasining mohiyati va amalga oshirish asoslari. *Valyuta operatsiyalarining asosiy turlari. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining valyuta operatsiyalarini rivojlantirish masalalari.*

SVOP, SPOT operatsiyalari ularni o'tkazish tartibi, xususiyatlari. FORWARD va FYuChERS operatsiyalari, ularning xususiyatlari va o'tkazish tartibi. Valyuta operatsiyalari va valyuta arbitrajlarini, ularni o'tkazish tartibi.

Valyuta siyosati va uning asosiy shakllari

Valyuta siyosati tushunchasining mazmuni va asosiy turlari. Valyuta siyosatining asosiy shakllari. Xalqaro valyuta siyosatidagi asosiy yo'nalishlari va ularning o'zgarishiga ta'sir qiluvchi omillar. *O'zbekiston Respublikasi hukumati valyuta siyosatining asosiy yo'nalishlari*. Milliy valyuta barqarorligini ta'minlash asoslari.

Markaziy bankning valyuta siyosati

Markaziy bank valyuta siyosatining maqsadi va asosiy vazifalari. Markaziy bankning xalqaro operatsiyalari. *O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining valyuta siyosatidagi o'ziga xosliklar: o'tish davridagi vaqtinchalik operatsiyalar, valyutaviy cheklovlarni qo'llash*. Valyutaviy cheklovlarning maqsadi va ularni yumshatish bo'yicha chora-tadbirlar.

Xalqaro hisob-kitoblar va ularning asosiy shakllari

Xalqaro hisob-kitoblar: mazmuni, amalga oshirish asoslari va turkumlanishi. Xalqaro hisob-kitoblarning asosiy shakllari. *O'zbekiston Respublikasida xalqaro hisob-kitoblarning qo'llaniladigan shakllari va ularni rivojlantirish masalalari. Xalqaro hisob-kitoblarni amalga oshirishda eng qulay usullardan foydalanish*. Xalqaro hisob-kitoblar shakllarining alohida olingan mamlakatlar uchun ijobiy va salbiy tomonlari va ularni mamlakat xususiyatidan kelib chiqqan holda qo'llash imkoniyatlari.

To'lov va hisob-kitob balanslari

To'lov balansining mazmuni va tarkibi. To'lov balansini hisobini yuritish. To'lov balansiga ta'sir qiluvchi omillar. To'lov balansining defitsiti va uni qoplash usullari. Hisob-kitob balansi va uning to'lov balansidan farqi. To'lov balansining aktiv qoldig'ini ta'minlash yo'llari. To'lov balansi holatining mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.

Valyutaviy inqirozlar va ularning shakllari

Valyutaviy inqirozlar tushunchasining mazmuni. Valyutaviy inqirozlarning asosiy shakllari. 1929-1933 yillardagi jahon iqtisodiy inqirozi: yuzaga kelish sabablari, bosqichlari va xalqaro valyuta munosabatlariga ta'siri. 60-80- yillardagi valyutaviy inqirozlar va ularning yuzaga kelish sabablari. Valyutaviy inqirozlarning jahon iqtisodiyotiga ta'siri. *Evropa Pul Ittifoqi va uning yuzaga kelish zaruriyati, vazifalari*.

Xalqaro kredit

Xalqaro kredit tushunchasining mazmuni. Xalqaro kreditning asosiy shartlari. *Xalqaro kreditning asosiy shakllari. Firma krediti, bank krediti, aktsentlashgan kreditlar, Ramburs kreditlar, uzoq muddatli va qisqa muddatli xalqao kreditlar. Xalqaro kreditlar bo'yicha ta'minotlar va ularning turlari. Kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda*

xalqaro kreditlarni tutgan roli. Xalqaro kredit liniyalari hisobiga moliyalashtirish mexanizmi.

Tashqi savdo operatsiyalarini kreditlash

Tashqi savdoni kreditlashda bank kreditlarining roli. Tashqi savdoni kreditlashning asosiy shakllari. *Mijozning kredit to'loviga layoqatliligini baholash. Xalqaro faktoring va forfeiting operatsiyalari hamda ularni o'ziga xos xususiyatlari. Eksportni kreditlash va uning ahamiyati. Importni kreditlash. Eksport va importni kreditlash bo'yicha moliyaviy tovar ta'minotlar.*

3. AMALIY MASHG'ULOTLARNING MAVZULARI

Valyuta munosabatlari va valyuta tizimi

Valyuta munosabatlari tushunchasining mazmuni va mohiyati. Valyuta munosabatlarining ob'ektiv asosi. Valyuta tizimining tushunchasi va asosiy turlari*. Milliy valyuta tizimi va uning asosiy elementlari. Valyuta kursi va valyuta pariteti. Milliy valyutani ayirboshlanish shartlari. Valyutalarning erkin konvertirlanishi*. Jahon valyuta tizimi evolyutsiyasi. Jahon valyuta tizimining asosiy elementlari. Regional valyuta tizimlari. O'zbekiston milliy valyuta tizimini yuzaga kelishi va rivojlanishi. O'zbekiston milliy valyuta tizimini milliy valyuta - "so'm" muomalaga kiritilishiga qadar va kiritilgandan so'nggi holati. So'mni chet el valyutasiga konvertirlashtirish masalalari*.

Valyuta kursi va uning rejimi

Valyuta kursining mazmuni va ahamiyati. Valyuta kursining asosiy turlari*. Rasmiy spot kursi. Tijorat spot kursi. Muddatli bitimlar kurslari. Valyuta kursi holatiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar. Valyuta pariteti va uni hisoblash usullari*. Qat'iy belgilangan valyuta kurslarining tizimi. Erkin suzib yuruvchi valyuta kurslariga o'tish*. Milliy valyuta barqarorligini ta'minlashning asosiy yo'llari*.

Valyuta operatsiyalari va ularning turlari

Valyuta bozori. Valyuta operatsiyalari tushunchasining mohiyati. Valyuta operatsiyalarini amalga oshirish asoslari. Valyuta operatsiyalarining asosiy turlari*. Spot operatsiyalari. Forvard bitimlari*. Fyuchers bitimlari*. Svop operatsiyalari*. Valyuta arbitraji*. Valyuta opsiioni*.

Valyuta siyosati va uning asosiy shakllari

Valyuta siyosati tushunchasining mazmuni va ahamiyati. Valyuta siyosatining asosiy turlari*. Diskont siyosati*. Deviz siyosati*. Valyuta intervensiyasi*. Devalvatsiya.

Revalvatsiya. Valyuta rezervlarini diversifikatsiya qilish*. Valyutaviy cheklashlar. Valyuta qamali va uning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari.

Markaziy bankning valyuta siyosati

Markaziy bank valyuta siyosatining maqsadi. Markaziy bank valyuta siyosatining asosiy vazifalari*. Markaziy bankning xalqaro operatsiyalari. Oltin-valyuta rezervlarini boshqarish*. Davlatning tashqi qarzini to'lash va boshqarish*. Markaziy bankning valyuta intervensiyasi*. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki valyuta siyosatining o'ziga xos xususiyatlari.

Xalqaro hisob-kitoblar va ularning asosiy shakllari

Xalqaro hisob-kitoblarning mazmuni. Xalqaro hisob-kitoblarni amalga oshirish asoslari*. Xalqaro hisob-kitoblarning asosiy shakllari*. Akkreditiv bilan hisob-kitoblar*. Inkasso. Bank orderli cheklari bilan hisob-kitoblar. O'zbekiston Respublikasida xalqaro hisob-kitoblarni rivojlantirish masalalari.

To'lov va hisob-kitob balansi

To'lov balansining mazmuni. To'lov balansining tarkibi. To'lov balansiga ta'sir qiluvchi omillar*. To'lov balansining defitsiti. To'lov balansi defitsitini qoplash usullari*. To'lov balansini muvofiqlashtiruvchi asosiy usullar*. Hisob-kitob balansi va uning to'lov balansidan farqi.

Valyutaviy inqirozlar va ularning shakllari

Valyutaviy inqirozlar tushunchasining mazmuni. Valyutaviy inqirozlarning asosiy shakllari*. 1929-1933 yillardagi jahon iqtisodiy inqirozi: yuzaga kelish sabablari, bosqichlari va xalqaro valyuta munosabatlariga ta'siri*. Jahon neft inqirozi. Oltinni demonetizatsiya qilinishi va oqibatlari*.

Xalqaro kredit

Xalqaro kreditning mazmuni va mohiyati. Xalqaro kreditning asosiy shakllari*. Xalqaro kreditning valyuta-moliya va to'lov shartlari*. Xalqaro kredit munosabatlarini davlat tomonidan tartibga solinishi*. Xalqaro kreditning asosiy shartlari. Rivojlanayotgan mamlakatlarni xalqaro kreditlash va moliyalashtirish*.

Tashqi savdo operatsiyalarini kreditlash

Tashqi savdoni kreditlashda bank kreditlarining roli. Tashqi savdoni kreditlashning asosiy shakllari*. Mijozning kreditga layoqatliligini baholash*. Eksportni kreditlash*. Importni kreditlash*.

4. TAVSIYA ETILAYOTGAN MAVZULAR BO'YICHA KO'RGAZMA-NAMOYISH MATERIALLARI: INFORMATSION-TEXNIK VOSITALAR

Internet saytlari: WWW.bizbook.ru, WWW.chtivo.ru.

Audio-video jihozlar. - Mavzuga bag'ishlangan video kassetalar.

Kodoskop orqali ko'rsatiladigan slaydlar:

- Valyuta bozori operatsiyalari mavzusi bo'yicha 2ta slayd;
- To'lov va hisob-kitob balanslari mavzusi bo'yicha 1ta slayd;
- Valyutaviy inqirozlar va ularning shakllari mavzusi bo'yicha 3ta slayd;
- Tashqi savdo operatsiyalarini kreditlash mavzusi bo'yicha 2ta slayd.
- "Bank-mijoz" kompyuter dasturi.

5. O'ZLASHTIRISHNING NAZORATI

Fan bo'yicha talabalarning o'zlashtirishlarini baholash semestr (o'quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi:

- joriy baholash (JB) – 35%;
- oraliq baholash (OB) – 35%;
- yakuniy baholash (YaB) – 30%.

JB va OB turlar va belgilangan ballar miqdori (o'quv rejasida fanga semestr (o'quv yili) uchun ajratilgan soatning)70%, yakuniy baholash esa 30% miqdorida belgilanadi.

Fan buyicha dastur to'la o'tilgandan keyin YaB "yozma ish" usulida (o'quv rejasiga ko'ra) o'tkaziladi.

Tayanch tushunchalariga asoslangan (yozma ish) usulini o'tkazish tartibi "Reyting tizimining yakuniy baholash bosqichida" "yozma ish" usulini tadbiiq etish bo'yicha Namunaviy nizom bilan belgilanadi.

Semestr o'quv yili davomida o'qitilgan fan bo'yicha 55 va undan yuqori foizni to'plagan talaba qoniqarli o'qiyotgan deb hisoblanadi. Fan bo'yicha maksimal ballning 55% idan kam ball to'plagan talaba qoniqarsiz o'qiyotgan (akademik qarzdor) deb hisoblanadi.

Semestr davomida fan bo'yicha to'plangan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100% - "a'lo" - 43,0 - 50,0 ball;
- 71 - 85% - "yaxshi" - 35,5 - 42,5 ball;
- 55 - 70% - "qoniqarli" – 27,5 - 35,0 ball.

6. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. Karimov I.A. O'zbekiston iqtisodiy islohotlarini chuqurlashtirish yo'lida. - T.: O'zbekiston, 1996.
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. -T.: O'zbekiston, 1997.
3. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki to'g'risida"gi Qonuni. - T., 1995.
4. O'zbekiston Respublikasining "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. - T., 1996.
5. O'zbekiston Respublikasining "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi Qonuni, № 841-12. 7.05.1993.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari. 1995 y 5 yanvardan 2001 yil 1 yanvargacha. –T.: Adolat, 2000.
7. Abalov A. E. Mejdunarodniy rinok dragotsennix bumag: Osnovnie printsipi funktsionirovanie. – S-Pb: OOO Izdatelstvo DNK, 2001.
8. Alekseev Yu.P. Mejdunarodnaya trgovlya. - M., 2000.
9. Artyomkina I.E. Mejdunarodnie operatsii po kommercheskim operatsiyam. -M., 2001.
10. Balabanov I.T. Valyutniy rinok i valyutnie operatsii v Rossii. -M., 2000.
11. Berezina E. Mejdunarodnie operatsii kommercheskim bankov. - M., 1999.
12. Banki i realnost. Ucheb pos. Institut ekonomicheskogo razvitiya mirovogo banka. - M., 1998.
13. Bankovskoe delo: Upravlenie i texnologiya: Ucheb. pos. dlya VUZov pod red. prof. A.N. Tovasheva, N. Yunitidana, - M., 2001.
14. Banki i bankovskoe delo / Pod. red. I.T. Balabanova. – SPb.: Piter, 2001.
15. Bratko A.G. Bankovskoe pravo: Teoriya i praktika. –M.: PRIOR, 2000.
16. Bolkatov B. I. Praktikum po mejdunarodnoy ekonomicheskoy statistike. –M.: Delo i Servis, 2000.
17. Vaugaven V.D. Kommercheskie riski. Ucheb. pos. Institut ekonomicheskogo razvitiya Mirovogo banka. Otdel finansov, Promishlennosti i energetiki. - M.: 1998.
18. Vagraven V.D. Upravlenie riskami kommercheskogo banka. Institut ekonomicheskogo razvitiya Mirovogo banka. Ucheb. pos. Otdel finansov, promishlennosti i energetiki. - M., 1999.
19. Veshsova, T. Sevruc Bankovskie riski. - M.: Delo Ltd, 1998.
20. Vladimirskaaya A.S. Valyutnie operatsii. -M., 2001.

21. Valovaya D. Valyutniy rinok i ego kolebaniya. -M., 2001.
22. Vaurin P.I. Metodika podgotovki i protsedura zashchiti diplomnix rabot po finansovim i ekonomicheskim spetsialnostyam. Ucheb. pos. -M.: Informatsionno-vnedrencheskiy tsentr Marketing, 2000.
23. Gladkova I.N. Nalichniy rubli i valyuta. -M.: 1998.
24. Djarbekov S.M. Posrednicheskie operatsii. -M.: 1999.
25. Dengi, kredit, banki. Tsenniy bumagi. Praktikum: Ucheb. posobie dlya vuzov – Pod red. E.F. Jukova. - M.: YuNITI – DANA, 2001.
26. Ershov M.V. Valyutno-finansovye mexanizmi v sovremennom mire (krizisniy opit kontsa 90 god-x). - M.: Ekonomika, 2000.
27. Jdanov V.P. Organizatsiya i finansirovanie investitsiy – Kaliningrad: Yantarniy skaz, 2000.
28. Ivanov N.S. Mejdunarodnie kreditnie otnosheniya. -M.: 1999.
29. Iminov O.K. Kreditniy mexanizm sovremennix usloviyax. Monografiya. - T.: TGEU. 2000.
30. Innovatsionniy menedjment: Ucheb. posobie / pod red. prof. M.N. Ogolevoy. – M.: INFRA – M, 2001.
31. Kostyunina G.M., Liventsev N.N. Mejdunarodnaya praktika regulirovaniya inostrannix investitsiy: Ucheb. pos.– M.: Ankil, 2001.
32. Kurochkin D.N. Evro: novaya valyuta dlya Starogo sveta. Problemi stanovleniya i perspektivi razvitiya Evropeyskogo ekonomicheskogo i valyutnogo soyuza. -M.: Evropeyskiy gumanitarniy universitet, 2000.
33. Kratko I.G. Mejdunarodnoe predprinimatelstvo: Ucheb. pos. – M.: INFRA–M, 2001.
34. Kazimogomedov A.A., Ilyasov S.M. Organizatsiya denezjno-kreditnogo regulirovaniya. - M.: Finansi i statistika, 2001.
35. Kochegarova I.V. Operatsii s nalichnoy valyutoy v kommercheskix bankov. -M., 2000.
36. Krasavina L.N. Mejdunarodnie raschetnie otnosheniya. -M., 2001.
37. Krasavina L.N. Mejdunarodnie valyutnie, kreditnie i finansovye otnosheniya, -M., 2001.
38. Kempbell R. I dr. Ekonomika, -M., 1998.
39. Lachinov M.M. Osnovi vneshneekonomicheskoy deyatel'nosti v stroitel'stve: Ucheb. pos.– M.: Stroizdat, 2001.
40. Lyubintseva S.V., Koreneva R.N. Kurs angliyskogo yazika dlya finansistov: Ucheb. - M.: GIS, 2001.

41. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Ucheb./Pod. red. N.N. Livetseva, - M.: Moskovskiy gos. institut mejdunarodnix otnosheniy, Rossiyskaya politicheskaya entsiklopediya, 2001.
42. Mirovaya ekonomika i mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Seriya uchebnikov. Ucheb. pos./pod red. Akavonovoy E.S., O.N. Voronkovoy, N.N.Gavrilko. - Rostov n-D.: Feniks, 2001.
43. Mirovaya ekonomika. Ekonomika zarubejnix stran: Ucheb./ pod red. prof. V.P. Kolesova i dr. - M.: Moskovskiy psixologicheskij institut, 2001.
44. Miller L.R., Devid D., Van-Xuz. Sovremennie dengi i bankovskoe delo. Per s angl. - M.: INFRA-M, 2000.
45. Nagovishchina A.G., Ivanov B.V. Valyutniy kurs. -M., 1998.
46. Oksfordskaya illyustrirovannaya entsiklopediya, 9 t. 3-2-e. izd. ispr. Vsemirnaya istoriya. S drevneyshix vremyon i dr. 1800 goda/ Per. s angl. -M.: INFRA – M, Ves Mir, 2000.
47. Pavlov E. Mejdunarodniy Valyutniy Fond, -M., 1999.
48. Pavlov S. Valyutniy rinok. -M., 1998.
49. Pivovarev A.G. Anglo-russkiy slovar po vneshney trgovle i mejdunarodnim transportnim operatsiyam. -M.: Astrel, AST, 2001.
50. Pogoritskiy A.I. Ekonomika i ekonomicheskaya politika Germanii v XX veke. Nauchnoe izdanie. – S-Pb.: Izdatelstvo Mixaylova V.A., 2001.
51. Postnikov S.P., Popov S.A. Mirovaya ekonomika i ekonomicheskoe polozhenie Rossii: Sbornik statistiki, 2001.
52. Rubtsov B.B. Zarubejnie fondovie rinki. -M., 1999.
53. Savchuk V.P. Primekko S.I. Velichko E.G. Analiz azborka investitsionnix proektov: Ucheb. pos. – Kiev: Elga, 1999.
54. Stoyanova E.S. i dr. Upravlenie oborotnim kapitalom –M: Perspektiva, 1998.
55. Slepovich V.S. Delovoy angliyskiy / Pod red. V.S. Slepovicha. – M.: N. Tetra sistema, 2001.
56. Strigin A.V. Mirovaya ekonomika. - M.: Ekzolien, 2001.
57. Xamidov I.A., Alimov A.M. O'zbekiston Respublikasida tashqi iqtisodiy faoliyat asoslari: Darslik. – T.: Adabiyot jamg'armasi, 2001.
58. Sheremet A.D. Finansovi analiz v kommercheskom banke. –M.: Finansi i statistika, 2000.
59. Shirinskaya E.B. Operatsii kommercheskix bankov i zarubejniy opit. -M., 1998.
60. Ervid Dj. Dollan i dr. Dengi, bankovskoe delo i denejno-kreditnaya politika, -M.: 1997.

61. Internet saytlari:

- www.banking.com – mintaqaviy banklar, assotsiatsiyalar va nashriyotlar bo'yicha bank sanoati resurslari direktorligi.
- www.banking.com/aba - Amerika banklari assotsiatsiyasi.
- www.state.ct.us/dob – Konnektikut banklari va kredit birlashmalari, kredit muassasalari va qo'riqlash sanoatini boshqaradi.
- www.arraydev.com/commerce/JIBC - internet banking va kommertsiya jurnali.
- www.bankingtech.com - bank texnologiyalari.
- <http://www.bankreferatov.ru> - Rubrika Referati, kursovie, diplom na temu "Bankovskoe delo".
- <http://books.listsoft.ru/book.asp?cod=10298&rp=4&up=1> – Perevod populyarnogo v Anglii uchebnogo posobiya po izucheniyu bankovskogo dela, ispolzuemogo pri podgotovke k sdache kvalifikatsionnix ekzamenov.
- http://www.bizcom.ru/bank_business/index.html – virtualnoe izdatelstvo razlichnix biznes publikatsiy, v tom chisle i po "Bankovskomu delu".
- http://www.ibi.spb.ru/obrazovat/Mba/Mba_info.html – Programma "Magistr bankovskogo dela i finansov".
- http://www.zhurnal.ru/5/vir_tech.htm – nou-xau virtualnix texnologiy, razdel "Bankovskoe delo".

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya. Ucheb. pos./6-e izd. pererab. i dop. – M.: Marketing, 2001.
2. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya: Uchebnik, - M.: Yurist, 2001.
3. Antonov V.A. Mirovaya valyutnaya sistema i mejdunarodnie rascheti. – M.: TEIS, 2000 god.
4. Afonina S.V. Elektronnie dengi: - S-Pb.: Piter, 2001.
5. Baranov E.A., Xmiz O.V. Rinki: valyutnie i tsennie bumagi. – M.: Ekzamen 2001.
6. Butmi G.V. Zolotaya valyuta K ponimaniyu makroekonomiki gosudarstva i mira. - S-Pb.: Piter, 2000.
7. Varyash I.Yu. Investitsii i xedjirovanie: Uchebno-prakticheskie posobie dlya vuzov. - M.: PRIOR, 2001.
8. Zaxarov K.V. i dr. Logistika, effektivnost i riski vneshne ekonomicheskix operatsiy. - K.: INEKS, 2001.
9. Lomagin N.A. i dr. Vvedenie v teoriyu mejdunarodnix otnosheniy i analiz vneshney politiki: Ucheb. pos. /2-e izd. Pererab. i dop. - M.: Mir T., 2001.
10. "Mirovaya ekonomika" jurnali.

11. "Bozor, pul va kredit" jurnali.
12. "Bank axborotnomasi" gazetasi.

"Dengi i kredit" jurnali va b.